

KESKKONNAAMET

Riigi jäätmekava 2014- 2020

Keskkonnaamet
Reet Siilaberg

26.09.2014
Tallinn

- I. Jäätmekava soovituslik ülesehitus
- II. Riigi jäätmekava eesmärgid ja nende kajastamine uues kohaliku omavalitsuse jäätmekavas

I- JÄÄTMEKAVA SOOVITUSLIK ÜLESEHITUS

Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava ülesehitus (JäätS §39)

Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas
käsitletakse:

- 1) jäätmehoolduse olukorda;
- 2) jäätmehoolduse korraldamise ja tõhustamise eesmäärke;
- 3) eesmärkide saavutamise meetmeid.

Jäätmekava sisu

(JäätS § 39 ja § 42)

Taust

1. Üldise jäätmekäitluspoliitika kirjeldus, sealhulgas kavandavate jäätmekäitlustehnoloogiate ja -meetodite või poliitika ülevaadet nende jäätmete osas, mille käitlemiseks on vaja võtta erimeetmeid.
2. Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava rakendamisest keskkonnale avalduva mõju kirjeldust

Hetkeolukord

1. Tekkivate jäätmete liigid, kogused ja päritolu ning jäätmevoogude areng tulevikus;
2. Olemasolevate jäätmete kogumissüsteemide kirjeldus ning ülevaade suurematest kõrvaldamis- ja taaskasutamisrajatistest;
3. Ülevaade vanaõli, ohtlike jäätmete ja pakendijäätmete, elektroonikajäätmete, muude jäätmevoogude, mille kohta on Euroopa Liidu tasandil kehtestatud eraldi regulatsioon, käitlemisest;
4. Jäätmehoolduse rahastamise ülevaade.
5. Jäätmekäitlusega seotud organisatsiooniliste aspektide ülevaadet, sealhulgas jäätmekäitlusega tegelevate avalik-õiguslike ja eraõiguslike isikute vahelise vastutuse jaotuse kirjeldust;
6. Prügilate, jääkreostusobjektide andmed

Eesmärkide seadmine

1. Investeeringute vajaduse hinnang uutele kogumissüsteemidele, olemasolevate jäätmerajatiste sulgemisele, täiendavate jäätmerajatiste infrastruktuurile.
2. Andmeid tulevaste kõrvaldamis- ja taaskasutamisrajatiste asukoha ning nende võimsuse kohta täiendava jäätmerajatiste infrastruktuuri loomise vajaduse korral;
3. Kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveo arendamine haldusterritooriumil, sealhulgas korraldatud jäätmeveo piirkonna või piirkondade määramine

Tegevuskava

1. Prügilate, jääkreostusobjektide korrastamise meetmed.
2. Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamine koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa;
3. Jäätmehoolduse rahastamise ülevaade
4. Teavituskampaaniate ülevaade.

Juhendmaterjalid jäätmekava koostamiseks

- Jäätmekava koostamine, metoodiline juhend (2003, eesti keeles):
http://ec.europa.eu/environment/waste/plans/pdf/wasteguide_final_e_t.pdf
- Jäätmekava koostamine, metoodiline juhend (2012, inglise keeles):
http://ec.europa.eu/environment/waste/plans/pdf/2012_guidance_note.pdf
- Kohaliku omavalituse jäätmekava koostamise juhendmaterjal:
<http://www.keskkonnaamet.ee/keskkonnakaitse/jaatmed-6/>

Kohaliku omavalitsuse jäätmekava ülesehitus

Taust

1. Üldine jäätme probleemistik ning õiguslik taust
2. Riigi jäätmepoliitika ja valdavate põhimõtete kirjeldus. Riigi jäätmekava eesmärkide kirjeldus

Hetkeolukord

1. Jäätmekogused
 - a) jäätmevood
 - b) jäätmeallikad
 - c) jäätmehooldusvalikud
2. Jäätmete kogumine ja käitlus
3. Jäätmemajanduse korraldamine ja rahastamine

Eesmärgid

1. Eesmärkide määramine
 - a) jäätmevoogude osas
 - b) jäätmeallikate osas
 - c) jäätmehooldusvalikute osas

Tegevuskava

1. Meetmed eesmärkide saavutamiseks
 - a) kogumissüsteemid
 - b) jäätmehooldusrajatised
 - c) Vastutus
2. Rahastamine

Hetkeolukord- eesmärk

- Hetkeolukorra kirjeldus peab andma **ülevaate praegusest olukorrast**, et seada eesmärke ja hinnata eelmise kava eesmärkide täitmist,
- Hetkeolukorra kirjelduse alusel määratakse jäätmehoolduse **edasise arendamise vajadused**.
- Lisaks on vajalik hetkeolukorda kaardista selleks, et **mõõta saavutuste taset** võrreldes eelnevalt määratletud eesmärkidega.

Hetkeolukord-ülesehitus

1. Jäätmekogused

- a) jäätmevood
- b) jäätmeallikad
- c) jäätmehooldusvalikud

2. Jäätmete kogumine ja käitlus

- a) olemasolevate jäätmete kogumissüsteemide kirjeldus;
- a) ülevaade suurematest kõrvaldamis- ja taaskasutamisrajatistest;

3. Jäätmemajanduse korraldamine ja rahastamine

Hetkeolukorra analüüs

1. Jäätmekogused

- a) Jäätmeallikad (nt. Majapidamised, munitsipaalteenused, tööstusettevõtted, põllumajandus/metsandus, kaubandus/äri ja bürood, ehitus- ja lammutusplatsid, elektrijaamad, kaevandused, reovee puhastusseadmed);
- b) Jäätmevood (olmejäätmed, ohtlikud jäätmed (vanaõli), pakendijäätmed, biolagunevad jäätmed, ehitus- ja lammutusjäätmed);
- c) Jäätmekäitlusvõimalused (näiteks kogumine, sortimine, töötlemine ja kõrvaldamine).

Hetkeolukorra analüüs

2. Jäätmete kogumine ja käitlus

- a) olemasolevate jäätmete kogumissüsteemide kirjeldus;
 - a) Olmejäätmete kogumissüsteem
 - b) Ohtlike jäätmete kogumissüsteem (sh. vanaõli)
 - c) Pakendijäätmete kogumissüsteem
 - d) Biolagunevate jäätmete kogumissüsteem
 - e) Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumissüsteem
 - f) Elektroonikaromude kogumissüsteem
 - g) Kantavate patarei ja akujäätmete kogumissüsteem

- b) ülevaade suurematest kõrvaldamis- ja taaskasutamisrajatistest;

Hetkeolukorra analüüs

3. Jäätmemajanduse korraldamine ja rahastamine

- a) jäätmekäitlusega seotud organisatsiooniliste aspektide ülevaadet, sealhulgas jäätmekäitlusega tegelevate avalik-õiguslike ja eraõiguslike isikute vahelise vastutuse jaotuse kirjeldust;
- b) jäätmehoolduse rahastamine

Eesmärgid

Eesmärgid seatakse:

- a) EL-i ja siseriiklike eesmärkide alusel
- b) hetkeolukorra analüüsi alusel

Eesmärkide seadmine

1.Eesmärkide seadmine

- a) jäätmevoogude osas (nt. prioriteetsed jäätmeliigid)
 - a) Olmejäätmed
 - b) Ohtlikud jäätmed
 - c) Pakendijäätmed
 - d) Biolagunevate jäätmed
 - e) Ehitus-ja lammutusjäätmed
 - f) ...
- b) jäätmeallikate osas
- c) jäätmehooldusvalikute osas
- d) jäätmete vältimise, ringlussevõtu ja taaskasutamise osas

Tegevuskava

- Jäätmekava rakendamiseks on tarvis mitmeid meetmeid. Tavaliselt peaks iga kava eesmärki toetama üks või mitu suunatud meedet.

Tegevuskava ülesehitus

1. Meetmed eesmärkide saavutamiseks
 - a) Kogumissüsteemide arendamine
(jäätmestaamad, jäätmemajad, kogumisringid)
 - b) Jäätmekäitluskohtade rajamine
(jäätmestaamad, kompostimisväljakud)
 - c) Jääkreatusobjektide, prügilate
korrastamine, järelhooldus
 - d) Teavitustöö
 - c) Vastutus
2. Rahastamine

**RIIGI JÄÄTMEKAVA EESMÄRGID JA NENDE
KAJASTAMINE UUES KOHALIKU OMAVALITSUSE
JÄÄTMEKAVAS**

Jäätmekava rakendamine

- Iga strateegilise eesmärgi elluviimiseks on planeeritud vajalikud **tegevused**.
- Jäätmekavas on esitatud **meetme kirjeldus** ning **mõõdikud**
- **Jäätmekava viiakse ellu rakendusplaani alusel**, milles on esitatud *vajalikud tegevused, selle eelarve liik, vastutaja(d) ning prognoositud maksumus.*

Strateegilised eesmärgid (SE)

- **I SE-** Vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust.
- **II SE-** Võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel
- **III SE-** Vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet

I strateegiline eesmärk ja mõõdikud

- **Eesmärk:** Vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust.
- **Hindamine/mõõdik:**

Vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust		
Mõõdik	Baastase 2011	Sihttase 2020
Olmejäätmete tekke kasvuprotsent sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasvuprotsendist perioodi jooksul*	Alla ½ SKP kasvuprotsendi	Alla ½ SKP kasvuprotsendist**
Pakendijäätmete tekke kasvuprotsent sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasvuprotsendist perioodi jooksul*	Ületab SKP kasvuprotsenti	Alla 2/3 SKP kasvuprotsendist

I SE- tegevused (1)

1. **Korduskasutuskeskuste ja muude jäätmetekke vältimise võimaluste loomine ja toetamine.**
 - Uuskasutuskeskuste loomine/ toetamine
 - Jäätmejaamade tegevuse laiendamine kasutuskõlblike seadmete ja mööbli vastuvõtuks
 - Jäätmemajade ehitamine
 - Toidujäätmete tekke vältimise võimalused (nt. Toidupank jms.)
 - Keskkonnahoidlikud riigihanked
<http://www.envir.ee/et/keskkonnahoidlikud-riigihanked>

Hindamine: Nt. loodud on täiendavad jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamise võimsused, korduskasutuseks ettevalmistatud jäätmete koguse suurenemine.

I SE- tegevused (2)

2. Tarbijale, tootjatele suunatud järjepidev teavitustöö.

- Nt. kampaaniad koolides, lasteaedades, päevakeskustes, haiglates toidu raiskamise vältimiseks
- Teavitus jäätmejaamade olemasolu kohta
- Teavitus suurjäätmete ning ohtlike jäätmete kogumisringide, taaskasutuskeskuste kohta
- Pidev sortimise vajalikkuse alane selgitustöö

Hindamine: Nt. tarbijad on teadlikumad jäätmetekke vältimise võimalustest ning korduskasutuse võimalustest.

II strateegiline eesmärk ja mõõdikud

- Eesmärk: Võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel**

Mõõdik	Baastase 2011	Sihttase 2020
Olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist	27%	50%
Pakendijäätmete ringlussevõtu osakaal pakendijäätmete kogumassist	56%	60%
Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist	5%	13%
Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates olmejäätmete kogumassis	57%	20%
Ehitus-lammutusjäätmete taaskasutuse osakaal nende jäätmete kogumassist	72%	75%
Elektroonikaromude kogumise osakaal kolmel eelneval aastal turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete kogumassist	50%	65%
Kantavate patarei ja akujäätmete kogumise osakaal jäätmete kogumassist	33%	45% (2016)

II SE- tegevused (1)

1. Liigiti kogutud jäätmete kogumis-ja käitlusvõrgustiku optimeerimine.

- Avalike pakendikonteinerite arvu suurendamine koostöös tootjavastutusorganisatsioonidega;
- Pakendikonteinerite mahtude optimeerimine, korrashoid,
- Korraldatud olmejäätmeveo raames kogutavate jäätmete nimistu suurendamine (segaolmejäätmed, paber ja kartong, biojäätmed, suurjäätmed);
- Aia ja pargijäätmete kogumine, ohtlike ja suurjäätmete kogumisringid
- Riidete kogumispunktid
- Ideed ja head praktikad:
<http://www.tallinn.ee/R4R> uuring aruanne SEIT Tallinn

Hindamine: Liigiti kogutud jäätmete äraandmise võimalused on suurenenud ja muutunud inimestele mugavamaks.

II SE- tegevused (2)

2. Üleriigilise biolagunevate jäätmete kogumis - ja käitlusvõrgustiku loomine.

- kompostimisväljakute rajamine (hinnata vajadust),
- jäätmete anaeroobse töötlemise võimaluste otsimine
- biolagunevate jäätmete kogumine korraldatud olmejäätmeveoga
- koduse kompostimise propageerimine
- Aia- ja pargijäätmete kogumine 2 korda aastas

Hindamine: Suurenenud on võimalus biolagunevate jäätmete üle andmiseks ja käitlemiseks.

II SE- tegevused (3)

3. Ehitus- ja lammutusjätmete kogumisvõrgustiku optimeerimine

Hindamine: Loodud on täiendavad jätmete ringlussevõtu võimsused

4. Ohtlike jätmete kogumisvõrgustiku optimeerimine

Hindamine: Suurenenud on võimalus ohtlike jätmete üleandmiseks

5. Järjepidev ringlussevõtule ja taaskasutusele suunav teadlikkuse tõstmine

Hindamine: Elanikkonna ning ettevõtjate teadlikkus jätmete taaskasutusest ja ringlussevõtust on kasvanud

III strateegiline eesmärk ja moodsid

- Eesmärk: Vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet**

Vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet		
Moodsid	Baastase 2012	Sihttase
Korrastamata prügilate arv	17	0 (2015)
Suletud ja korrastatud A-kategooria jäätmehooldlate arv	1	0 (2023)

III SE- tegevused

1. Hüljatud ohtlike jäätmete käitlemine
 - **Hindamine:** Vähenenud on jäätmekäitlusest tingitud ohtlike ainete heide looduskeskkonda
2. Keskkonnanõuetele mittevastavate prügilate korrastamine
 - **Hindamine:** Kõik keskkonnanõuetele mittevastavad prügilad on korrastatud
3. Järevalve tõhustamine jäätmekäitluse keskkonnanõuetest kinnipidamise osas
 - **Hindamine:** Vähenenud on illegaalne jäätmekäitus
4. Maastikupilti kahjustavate lagunenu ja kasutuseta militaar-, tööstus- ja põllumajandusehitiste lammutamine
 - **Hindamine:** Lagunenud ja kasutuseta ehitistest tulenev keskkonnamõju on vähenenud
5. Korrastatud prügilate järelhooldus ja seire
 - **Hindamine:** Võimalik tekkiv keskkonnarisk korrastatud prügilatest on ära hoitud

Soovitused jäätmekava koostamisel

- Soovitame teha koostööd teiste omavalitustega ning esitada ühine jäätmekava. Lisaks paremale jäätmekava kvaliteedile annab see võimaluse taotleda KIK Keskkonnaprogrammist toetust nt. jäätmejaamade rajamiseks.
- Jäätmekavas seatud eesmärkide elluviimise jälgimine

KESKKONNAAMET

Aitäh!